

לדופקי בתשובה

שאלה. האם מותר לשמוע מים חמים מהמיחם לתוך כוס לחה.

תשובה. לשפוך מים חמים מהמיחם לתוך כוס לחה משתיה הקודמת, מותר.

ובאופן ששטף הכוס ממני ברז כרגיל, ועתה רוצה לשפוך לתוכה מים חמים, ינער תחלה הכוס היטב ויותר טוב שינער ע"י הכאה על היד שבוה יוצא יותר הלחלוחית, ואח"כ יכול לשפוך לתוכה מים חמים מהמיחם, וכן היה המנהג מאז ומקדם, אך מ"מ נכון לבעל נפש להחמיר בזה לנגבה תחלה היטב, כי לדעת כמה פוסקים יש בזה איסור בישול.

ידעות המחמירים בזה לנגב תחלה הכוס היטב

הנה לכאורה לפי פשוט ההלכה יש לחייב לנגבו היטב, דהלא קי"ל דעירוי מבשל כדי קליפה, ואף דהכא ליכא שיעור בישול, מ"מ חצי שיעור ג"כ אסור עכ"פ מדרבנן, ואף דאינו מתכוין לבשל אלו הטיפות, מ"מ הוי פס"ד ואנן נקט" דפס"ד דלא ניח"ל אסור.

וכן כתבו לאיסור בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"א סוס"י צג, ו"ח"ד סי' ע"ד בישול אות יט), בשו"ת מגדלות מרקחים (סי' מ"א) שו"ת באר משה (ח"ו סי' ק"י) שו"ת אור לציון (ח"ב פ"ל אות י') שו"ת תשובות והנהגות (ח"א) שו"ת ברכות שמים (סי' צ"ב-צ"ז) שו"ת דברי שלום (ח"ג סי' צ"ד). וכן הביא בס' בן לאשרי ברכה משולשת (כרך א') עמוד תג במקבילות הלולאות (ממרו הרה"ג הק' רבי יעקב מרדכי זצוק"ל הגאב"ק בילגורייא שהחמיר מאוד בזה. וכן הביא בס' ארחות שבת (פ"א הע' קנז) בשם הגר"ש אויערבאך שליט"א שהגרש"ו אויערבאך זצ"ל אף שלאחרים הורה להקל וכדבסמוך, מ"מ לעצמו נהג להחמיר.

האם יש להקל יותר באופן שהכוס לחה משתיה ראשונה

כתב בשביתת השבת (בהקדמתו למלאכת מבשל סקי"ט) וז"ל וכן כששופכים חמים לתוך הכוס והכוס לחה משתיה ראשונה ליתמר משום מבשל, ושמעתי שהגה"צ מו"ה אריה לייב מסטאוויסק זצ"ל היה נוהר שלא לערות חמים לתוך הכוס עד שיתנגב, אך לא ראינו לזולתו לרבנן קשישיא דעבדי הכי, עכ"ל.

והנה הרמ"א כתב (ש"ח סט"ו) דנהגו להקל בלח שאין בה בישול אחר בישול כל זמן שלא נצטנן לגמרי, ויש לעיין בדעת הרמ"א בזה אם ס"ל דמעיקר הדין יש בישול אחר בישול או לא. ונמצינו בזה מחלוקת אחרונים, והאריך בזה בהבאת כל הדיעות והשיטות בס' שבת כהלכה (ח"א פ"ג תוס' ביאור אות א'), ועיין בחו"א (סקי"ג) שדעתו דודאי הרמ"א תפש לעיקר כדעת הרמב"ם והרשב"א והר"ן שאין איסור לחמם את הצונן שכבר נתבשל אלא משום סייג וגדר נהגו להחמיר אם נצטנן לגמרי, וכן הוא משמעות המשנ"ב (סקצ"ט) שכותב בזה"ל אף דלדעת המחבר כיון שנצטנן מעט מחממותו ואין היס"ב שוב יש בו משום בישול המנהג להקל בזה דסומכין בזה איש מקילין כ"ז שלא נצטנן לגמרי, ע"כ. וביותר מבואר כן בביה"ל לסעיף ב' (ד"ה והוא) שכתב בתוך הדברים שאין למחות ביד המקילים לערות מכלי ראשון על לח שנצטנן, ובטעם הדבר כותב, שהוא לפי שמעיקר הדין רבים הסוברים שאין בישול אחר בישול בלח אלא שנהגו להחמיר כשנצטנן, ומשמע כדברי החו"א דעיקר הטעם שמחמירין בנצטנן לגמרי הוא רק משום מנהג וגדר.

וכן הביא בס' זה השלחן בשם החו"א שאמר שהיה ראוי להנהיג להדיח הכוסות מים שכבר נתבשלו. וכתב הגר"ש אויערבאך שליט"א [מובא בס' ארחות שבת פ"א הע' קנז] דזהו מוסתמא לשיטתו בחומרא דבישול אחר בישול בלח דזה רק הנהגה.

וכ"כ בשביתת השבת (בהקדמה למלאכת מבשל אות י"ט) וז"ל אך הלחות שהוא בעין על הכלי יש מקום לאסר דהא חצי שיעור אסור מן התורה ולד' רש"י והרא"ש בלח שנצטנן יש בישול מה"ת אם לא נאמר דהגם שח"ש אסור עכ"פ צריך שיהי' ניכר הדבר לפנינו דמלאכת מחשבת אסרה תורה, ויותר נראה דהגם דלש"י והרא"ש יש בישול אחר בישול מה"ת בדבר לח, אך אנן דנהגינן כהרמ"א להקל אם לא נצטנן לגמרי לא נקטינן לאסור מה"ת רק אנו תופסים העיקר כהרשב"א דאין בישול אחר בישול בלח רק לחומרא מדרבנן מחמירין לאסור בישול אחר בישול וכמ"ש גם הנשמת אדם ובכה"ג לא גזרו. וע"ע מה שהביא שם (בס"ק ל"ב ד"ה ובעיקר) בשם הגר"ש פרנק זצ"ל.

וכ"כ בשו"ת אגרות משה (שם בח"ד) בהיו מים רותחין שנצטננו שמעצם הדין אין בישול אחר בישול דכן סוברין רוב הפוסקים ודאי לא שייך להחמיר בהטפות, ואם יש מים הרבה מבושלים שנצטננו יש לאסור לערות עליהם הרבה מים רותחין באופן שגם המים הצוננין יעשו רותח כיון דהוא פסיק רישא דניחא לו, עכ"ל.

ובס' תורת המלאכות (ח"ב עמ' קע"ג) הביא בשם הגר"נ קרליץ שליט"א דלכתחילה יש ליוהר בזה [אפילו בטיפות שכבר התבשלו ונצטננו] אע"ג דלא איכפת ליה אם יתבשלו אותם טיפות או לא, מכל מקום פסיק רישא דלא איכפת ליה אסור מדרבנן, ועוד דאם תמצא לומר דאיכא מציאות שטיפה זו הקרה ישאר באמצע הכוס ולא יתחמם סביר להניח דבכהאי גוונא יהי איכפת ליה, אבל אם הכוס רק לחה ואין בו טיפות ממשיות מותר לערות עליו מכלי ראשון ולא חוששין לאיסור, ע"כ. ובספרו חוט שני שבת פכ"ט אות ז' ביאר, דאם אחר שמנגבים את הכוס עדיין נשארת לחות בתוך הכוס, מסתברא דאין לחוש בזה משום בישול, משום דבעינן שעל ידי הבישול של הדבר יהי תיקון של הדבר שיש לו איהו חשיבות אצל בני אדם, משא"כ הלחות שנשאר אחר שמנגבים את הכוס אין בו ממשות של תיקון שיש לו חשיבות, לפיכך מותר לערות לתוכו מים מכלי ראשון, והוא הדין כיסוי קדירה שיש בו רטיבות שנצטנן לגמרי אסור להחזירה על הקדירה הרותחת, ע"כ.

הפוסקים הסוברים דדי בניעור הכוס היטב

כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ו סי' מ"ב אות ב') אשר שאל למעשה האם צריך לייבש הכוס לפני ששופכים בו מים חמים, האם שייך בזה דין שופך חם לתוך צונן למ"ד שמועטים אסור או כאן לא נתערב, וגם הו"ל פס"ד דלא ניחא ליה. דרכי להקל אחרי הכאת הכוס על היד וכיו"ב שהוציאו עיקר ליחת המים, והנצוצים שנשארו עוד איננו עוד בגדר בישול כלל דלא נתוסף לו כלום בזה ואינו נהנה מן הבישול, ועיין מה שכ' בעניי בשו"ת שבט הלוי ח"ג סי' מ"ה ד"ה ולישב ואינו דומה כלל למש"כ תו"י שבת י"ז ע"ב בטעם אין נותנין אונין של פשתן לתוך התנור יעשה"ה. וגם יראה דהוא גרע מחצי שיעור, דבח"ש שייכים כל גדרי בישול אלא דחסר שיעור חיוב, משא"כ ניצוצים כ"ש אלה דלא שייכים גדרי בישול כלל, וגם בודאי הוא פס"ד דלא איכפת ליה כלל, עכ"ל.

ובביאור דבריו כותב בס' מאור השבת (ח"א סי' ד' הע' כט) דהנה פסיק רישא דלא איכפת ליה דינו כפסיק רישא דלא ניחא ליה כמבואר בביאור הלכה סימן ש"כ ס"ח ד"ה דלא, ע"ש, ואף דנקטינן דאפילו בפסיק רישא דלא ניחא ליה איכא עכ"פ איסור מדרבנן, כמבואר בשו"ע סימן ש"כ סעיף י"ח ועיין בס"כ שם ובמשנה ברורה שם סקנ"ז ובסימן של"ז במשנ"ב סקי"ד ובשעה"צ שם סק"י, מכל מקום הכא מותר לכתחילה דבכהאי גוונא דכבר ניער הכוס מהמים שבו בהכאתו על היד אין לחוש ללחלוחית הדבוק בדופני הכוס כיון דלא חשיבי הלחלוחית האלו כלל דנאמר דמבשל הלחלוחית דלאו מלאכת מחשבת היא כלל, וכעין שכתב החוות דעת ביורה דעה סימן צ"א סוף סק"ה. וכן כתב בשביתת השבת בהקדמה למלאכת מבשל אות יט.

ובעיקר הדבר לומר דהוי פס"ד דלא איכפת ליה, דן בזה הגר"ש דבליצקי בספר זה השלחן וכתב וז"ל, ובתחילה הייתי מהסס אם זה אמנם פס"ד דלא ניחא ליה, ואולי הוא כן ניחא ליה דרוצה שיתבשלו מים אלו כי אחרת הם עלולים לקרר את החמין הניתנין בכוס. אך זה אינו, דהלא המה כ"כ מעוטים עד שאפילו ישרו קרים לא תהי' להם שום השפעה על החמין שבכוס. וכן הסכים ג"כ החו"א זצ"ל דזה נקרא דלא ניחא ליה. [אמנם ראה בשו"ת או נדברו (ח"ב סי' כ') שכתב וז"ל ובספר זה השלחן מביא בשם מרן החו"א זצ"ל דל"ה פס"ד דניחא ליה, אבל כבר ידוע דאין לקבוע הלכה ממה שמוסרים בע"פ ואינו כתוב בספריו, כי הסברא נוטה לכאן ולכאן, עכ"ל].

וכן היה מורה הגר"ש אויערבאך זצ"ל [מובא בס' ארחות שבת שם] שינער היטב הכוס ואח"כ יכול לערות לתוכה מים חמים. וראה גם לשונו בס' שלחן שלמה (סי' ש"ח אות מו) שכותב בתוך דבריו 'וא"כ מה שנהגים כ"כ להחמיר שיהיה הכוס נגוב ויבש אין זה כל כך נחוץ, כי רק התוס' מחמירים בזה' (וע"ש בהערה שמתחת לקו). וכן הביא במאוה"ש (שם) שאמר לו הגר"ש אלישיב שליט"א דדי בניעור הכוס היטב ולא בעינן ניגוב הכוס. וכ"ה בשבות יצחק (ח"ט עמ' שצ"ז) בשם הגר"ש"א דיש לומר דלחות הצמודה לדופני הכוס היא כמתבטלת אל הכוס [ולא נראה כעושה מלאכה] וכיון שאין מתכוין לחמם שרי.

וכן בשו"ת משנה הלכות (ח"ו סי' ס"ז) כותב שלא ראה רבותיו מדקדיקין בזה, וביאר כיון דצחצוחי מים דבר מיעוט הוא והשופך לתוכו מים חמים בטלי לגמרי מיד ואין כאן בישול ואין דרך בישול בכך וכיון דאין כוונתו לבשל ואינו נהנה מהבישול

הזה וגם אין דרך ביטול בכך כה"ג ודאי לא גזרו רבנן ולכן שפיר לא דקדקו בזה, ומסיים דאף דלכתחלה אפשר בעל נפש יכול להחמיר לעצמו אבל לעיקר דינא אין בזה איסור. והיוק דבריו בשו"ת ציץ אליעזר (ח"ג סי' מ'), וכע"ז כתב גם בשו"ת ויען יוסף (סי' צ"ג) ללמד זכות על המקילים בזה, אלא שכתב דראוי לבעל נפש להחמיר בזה. וכ"כ ביסודי ישרון (ח"א עמ' קמ"ב) ובס' קיצור הלכות שבת (ט"ו-יבד), וע"ז גם שו"ת משנת יעקב (ח"א סי' מ"ה) ושו"ת מאזני צדק (ח"ב סי' כ"א). וכן בשו"ת דברי יציב (ח"א סי' קנ"ו) בתשובתו לבעל ה"ה השלחן' כותב ליישב מנהג ישראל שנהגים היתר לערות מים חמים מכ"ר לתוך כוס לה ממי הדחה אחר שניערה היטב, ע"ש בדבריו, אלא שהוא מדבר מאותן ששופכין מכ"ר שאינה על האש, אבל בדרך כלל המנהג לשפוך מהמיחם שעומד ע"ג האש, אמנם חלק מצירופיו שייכים גם לעניינינו, ועכ"פ חזינן מדבריו ג"כ שלא נהגו לזוהר בזה.

יבואר למה מהני ניעור הכוס אע"פ שבודאי נשאר שם אח"כ קצת טיפין ובשו"ת שבט הקהתי (ח"א סי' ש"ץ) הוסיף בזה תבלין למה מהני היכא שמנער המים מהכוס אע"פ שבודאי נשאר שם אח"כ כמה טיפין, עפ"י דאיתא בשו"ת בית אפרים (או"ח סי' נ"ט) דפס"ד אסור דלא אולינן בתר מחשבתו ממש דאין מתכוין דהוי מחשבה שבלב ועל המעשה אנו דנין וכיון דעפ"י המעשה אשר הוא עושה בהכרח המלאכה עשו"י ג"כ אסור, אבל אם יש הוכחה מענין המעשה שלא כיון למלאכה כגון שלקט מן הושענא הענבים לאכילה אע"ג דבהכרח מתקנו להושענא והיינו משום דמוכחיו קיים דהיינו המעשה הלקיטה שהרי אוכל מיד ולא עלתה על דעתו לשם דבר אחר בכה"ג לא איכפת לו בפס"ד, וכה"ג אי"ג בשו"ת בית שערים (סי' קכ"ד ריש דף ס"א), וע"ז בס' ויקהל משה (דף ר"ג סק"ג). וא"כ לפי"ז א"ש היכא דמנער הכוס לפני שממלא מים דמגלה דעתו ע"י מעשה דלא ניהא לי' שיתבטלו מי הדחת הכוס או לא איכפת לו מה שמבטל אח"כ אע"ג דהוי פס"ד.

האם יש להביא רא"י מהא דמצינו במשנה תרומות דסגי בעניור ג' טיפין הנה יש שרצו להביא ראיה מהמשנה בתרומות פרק י"א משנה ז' דמותר לשפוך חולין בחבית של שמן תרומה שנשפכה ואין מחייבים אותו להיות יושב ומטפח אלא נוהג בה כדרך שנוהג בחולין. ובמשנה ח' למדנו: המערה מכד לכד ונוסף שלש טיפין נתון לתוכה חולין, הרי שמה שנשאר בדופני ושולי הכלי חשיב כנתבטל מעצמו. וכן הביא בשו"ת נשמת שבת (ח"א סי' מ"ח) מקדוש אחד. וכן מטו משמיה דהיושבים בבעלזא ז"ל.

אמנם יש לחלק וכמש"כ בשו"ת או נדברו (ח"ב סי' כ') דשאני התם דהנידון משום הפסד תרומה ולענין ביטול תרומה שאין מבטלים לכתחילה לכן אם נוהג כדרך שנוהג בחולין לא הטריחו יותר והשאר נתבטל ואין בזה משום אין מבטלים איסור לכתחילה כלומר דלענין מבטל איסור לכתחילה אנו אומרים כיון שעשה כדרך שעושה בחולין לא הצריכוהו יותר משום הפסד תרומה ולא הוי כמבטל איסור לכתחילה. מה שאין כן הכא במציאות הוא מבטל הטיפין האלו ואדרבה יש ללמוד להיפך מדאיתא שם דאם הרכינה ומיצה הרי זו תרומה הרי שאין אומרים שנתבטל מעצמו וממילא הכי נמי חשיב כמבטל. וכן הביא בס' תורת המלאכות (שם) בשם הגר"ק דאין להביא רא"י מתרומה, וע"ז גם בשו"ת שבט הקהתי (ח"ג סי' קכ"ח) מה שהקשה ע"ז.

שאלה. מאכל שיש בו תולעים, ובדיקתו כרוכה בטירחא מרובה, האם מותר לזרקו, או דיש בזה איסור בתשחית.

תשובה. מותר לזרוק, דכל שעושה כן משום טירחא אין בו איסור בתשחית ואיסור הפסד אוכלין.

איסור בתשחית והפסד אוכלין, והדין במקום מצוה (א) כתב הרמב"ם (בפ"ו מהל' מלכים הל' ח' והל' י') אין קוצצין אילני מאכל שחזין למדינה ואין מונעין מהם אמת המים כדי שייבשו, שנ' לא תשחית את עצה, וכל הקוצץ לוקה וכו', ולא האילנות בלבד אלא כל המשבר כלים וקרוע בגדים והורס בנין וסותם מעין ומאבד מאכלות דרך השחתה, עובר בלא תשחית. (ב) והנה מצינו בפוסקים דאין איסור בתשחית במקום מצוה ואפי' במקום הידור מצוה כמבואר בספר חסידים (סי' תתע"ט), וע"ז בס' ברכת השם (סי' ב' סעי' מ"ד - מ"ו) שהביא כן מעוד הרבה פוסקים. וגם משום הפסד אוכלין לא חששו במקום מצוה כמבואר בט"ז (או"ח סי' קע"א סק"א) בשם הב"ח דלכן מותר למשוך הידים בשמן

ערב להסיר הזוהמא ואין בו איסור הפסד אוכלין דעושה כן משום תקנת חכמים אין בזה משום הפסד אוכלין. וע"ז גם בשו"ע (סי' קפ"א ס"ט) דנוטלים מים אחרונים בכל מיני משקים, והיינו ג"כ מטעמא דכל דעושה כן משום תקנת חכמים אין בזה משום הפסד אוכלין. וע"ז במשנ"ב (סק"כ) שהביא בשם הפמ"ג דמיררי באין לו מים כ"א משקין הא יש לו מים אין ליטול במשקין [אך לא ביאר טעמו אם הוא משום איסור הפסד אוכלין, או דווח דין במים אחרונים דמים עדיף משאר משקין], וע"ז גם בשו"ת מנח"י (ח"ג סי' מ"ה) דאפילו משום הידור מצוה מותר להפסיד אוכלין. ומעתה יל"ע לענין מאכל שהוא נגוע בתולעים וטריחא לי' מילתא לבדוקו מתולעים, אם מותר לזרוק, דבפשוטו נתבאר דמותר להשחית ולהפסיד אוכלין משום מצוה, אך באמת לא דמי לזה, דהרי אינו מקיים שום מצוה בוריקתה דהרי יכול לזרוק ואינו דומה לכל הנ"ל.

השחתת והפסד אוכלין במקום טירחא

(ג) ומ"מ יש להתיר זאת מטעם אחר, דע"ז ברמב"ם (שם) שפסק דקוצצין אילן מאכל אם היה מויק אילנות אחרות או מפני שמויק בשדה אחרים או מפני שדמיו יקרים וכו', וכן אילן מאכל שהוקין ואינו עושה אלא דבר מועט שאינו ראוי לטרוח בו מותר לקוצצו. וכ"ה בשו"ת ד"ר (הל' שמירת גוף ונפש ובל תשחית סט"ו) דאם דמיו יקרים לבנין יותר מלמאכל מותר להשחית.

ונתבאר מדברי הרמב"ם אלו דכל שטריחא לי' מילתא אין בו איסור בתשחית, וע"ז גם בט"ז (יו"ד סי' קי"ז סק"ד) בשם הסמ"ג שכל שיש לו הנאה מרובה מהשחתה אין כאן איסור בתשחית, וע"ז גם בשו"ת מהר"י באסן (סי' ק"א). וע"ז גם במשנ"ב הל' ציצית (סי' ט"ו סק"ג) שכתב להתיר להסיר ציצית מבגד ולתת תחתיהם יותר נאים משום הידור מצוה, והוסיף וז"ל: "ודע עוד דבמקום שהציצית הם שלמים וראויים להנתן לבגד אחר יש מן האחרונים שכתבו דיוהר להתיר הקשרים והכריכות שלהם ולא להפסיק ולקרוע אותן כדי שלא יכלה אותן וכבר אחז"ל לא ישפוך אדם מי בורו ואחרים צריכין להם, והחיי אדם כתב במקום שקשה בעיניו הטרחה להתיר מותר לנתקם ואין בזה משום בתשחית כיון שאין עושה דרך השחתה" [אלא משום טירחא]. ומבואר מדברי הח"א דכל שעושה כן משום טירחא אין בזה משום בתשחית, ובפשוטו לא נחלק הח"א על דעת היש מן האחרונים, אלא שהם רק באו להשמיענו עיקרא דדינא דלא ישחית אותן, וע"ז הוסיף הח"א דאם דבמקום שטריחא לי' מילתא אין חוב לטרוח בזה (וע"ז גם בס' ברכת השם סי' ב' תו"ב עמ' קס"ד שהאריך בדברי המשנ"ב אלו).

ומכל זה נראה גם לענין שאלתינו דבאופן שהיא טירחא כשבילו לבדוק המאכל מתולעים, דמותר לזרוק ואין בה משום בתשחית, וכן הביא לעניינינו לדינא בס' בדיקת המזון כהלכה (ח"א חלק ההלכה פ"ד סעי' י') בשם הגר"ש אלישיב והגר"ש וואזנער שליט"א.

פרפראות

הניח תפילין דר"ת ונמצאו פסולות מעיקרא, האם נחשב שלא הניח תפילין דר"ת, כך שיכול עדיין לחזור בו?

שאלה: קיימא לן דמי שנהג במנהג טוב ג' פעמים הוי כנדר ואינו יכול לחזור בו (עי' שו"ע יו"ד סי' ר"ד ובנ"כ שם), אבל אם רק חשב בלבו לעשות מצוה דעת רוב הפוסקים דלא הוי נדר (עי' שע"ת או"ח סוסי' ת"ס, מהר"ם שיק סוסי' רמ"ט, דובב מישורים ג' סי' פ"ה ובלקוט כל השטות בס' הנפלא' כל נדרי פנ"ס ס"א).

ונשאלת השאלה במי שהניח תפילין דרבינו תם לזמן מה, וכשנתן אח"כ התפילין לבדיקה התברר שהי' חסר בה אות אחת, כך שנמצא שאדם זה לא הניח תפילין דר"ת מימיו, האם יכול לחזור בו ולא להמשיך להניח תפילין דר"ת כי הרי לא התנהג במנהג זה מימיו.

תשובה: שאלה זו נשאל בקצרה בשו"ת שבט הלוי (ח"ט סי' ט"ו) והשיב: "אומר בעניי דיראה דלא יחזור בו, כי מאז ראיתי מו"מ בס' פוסקים אם מי שהוא שהי' אונס ע"ז שלא הרגיש בחסרון אות וכדומה נקרא לגמרי קרקפתא דלא מנחא תפילין לענין שכרו, או נהי דאין לו שכר כמניח ממש מכ"מ כיון דודאי נבדקו התפילין לפני הנחתו ולא הי' חייב ע"פ דין לבדוק בכלל ונתגלה הטעות עכ"פ נשתדל זה להניח תפילין כהלכה ולא עלתה בידו, ועשה פעולות לקיים קבלתו עליו, ולא נתבטל קבלתו ע"י מקרה הטעות, ויש בזה גדר חשב לעשות מצוה ולא עלתה בידו מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה, ואונסא כמאן דעביד עעין דאיתא בירושלמי לענין אחר, וה"נ בדין כמאן דעביד בחלקו עכ"פ עכ"ל".